

Tabo

Št. 10

EL FORTIN

1969

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov • TABOR je last in vestnik Zveze D. S. P. B. Tabor • Mnenje Z. D. S. P. B. Tabor predstavljajo le članki, ki so podpisani od glavnega odbora Zveze. • Izdaja ga konzorcij. Predsednik inž. Anton Matičič. • Urejuje uredniški odbor; odgovorni urednik Adolf Škrjanec, za lastništvo Ivan Korošec, upravnik Jože Jenko.

—::—

TABOR is the voice of the Confederation Tabor of the United Slovene Anticommunists

—::—

TABOR es órgano de la Confederación Tabor de los Anticomunistas Eslovenos Unidos. • Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires Argentina

—::—

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 33-7213

—::—

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 1.005.854

—::—

Naročnina: Južna Amerika 700 pesov, odn. enakovrednost v dolarju USA in Kanada 3.50 dolarja letno, zračno 6 dolarjev; Anglija in Australija 1 funt šterling; Evropske države 3 dolarje.

—::—

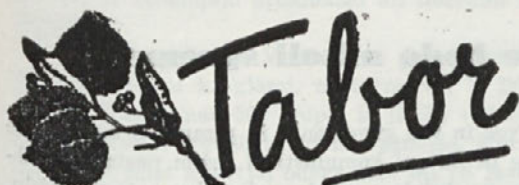
Naročila, reklamacije in nakazila pošiljajte na naslov upravnika: José Jenko, Pedernera 1075, Villa Madero, prov. Buenos Aires, Rep. Argentina

—::—

Vse dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: inž. Anton Matičič, Igualdad 1110, Villa Ballester FNGBM. Pcia. de Buenos Aires, Argentina

NASLOVNA SLIKA

V letu vseslovenskega protikomunističnega plebiscita so se dne 14. avgusta 1944 zbrale večtisočglave množice poštenih Slovencev na veličastnem taboru v Dobrovi pri Ljubljani in za svojim dičnim domobranstvom prisegle zvestobo Bogu — Narodu — Domovini.

*Na boj za dom,
za vero svojc!
Ti brani ju povsod!*

(Domobrankska pesem)

Octubre 1969

BUENOS AIRES

Oktober 1969

LA INFILTRACION COMUNISTA

Desde siempre la Iglesia Católica es considerada como baluarte contra los avances comunistas y desde siempre los comunistas la consideran como uno de sus mas fuertes adversarios. Hubo muchas tentativas y distintos métodos empleados para anular la tan poderosa oponente; pero ni los asesinatos de clérigos, ni las proscripciones en general dieron mucho resultado.

Para realizar sus planes y conseguir mejores resultados, el comunismo ha procedido a emplear la táctica de infiltración de comunistas en las filas de la Iglesia. Así llegamos a la tendencia llamada "progresista" que según J. Folliet afirma que "el cristianismo social ha sido superado y resultó nefasto en la medida en que se opone a la revolución marxista que supone necesaria e inexorable".

En todo el continente sudamericano son conocidos los "movimientos de liberación" y muchos rectores de la democracia cristiana latinoamericana, basándose en los mencionados principios actúan como idóneos canales para la irresistible atracción pro-comunista que experimenta el "progresismo" cristiano. De la primariamente pacífica revolución, más tarde se empieza hacer propaganda para la revolución violenta, basada en el marxismo.

Por otro lado y teniendo en cuenta que niños de hoy son los adultos de mañana, los comunistas han puesto gran énfasis en infiltrar la enseñanza. Estos esfuerzos son bastante positivos para los comunistas. Los así llamados trabajadores "intelectuales" son en general más adeptos al comunismo que los trabajadores productivos. El peligro inherente en este hecho no necesita recalarse: Un solo profesor comunista es muchas veces más peligroso que cien estudiantes comunistas.

Recapacitando bien sobre los ejemplos de la táctica de infiltración comunista arriba citados llegamos a la conclusión que todos los que prefieren la libertad ante la esclavitud, deben unir sus esfuerzos en la lucha por los eternos ideales: Dios — Pueblo — Patria.

Komunisti se ne bodo nikoli spremenili

V zadnjih letih je vedno več in več govorjenja in pisanja o tem, da se komunisti spreminjajo, in da je ta ali oni komunistični režim postal liberalnejši. Zlasti na račun titoizma se čujejo pogoste pripombe v tem smislu, kljub temu, da dogodki zadnjih mesecev govore ravno nasprotno, in da imajo v Titovini vedno večjo besedo pravi trdi marksisti kot Kardelj, Ribičič in slični.

Komunisti se ne bodo spremenili in nikdar odnehali od svojih načrtov — zasužnjenje sveta po komunizmu. Geografski položaj in časovne razmere tem in onim komunističnim vladam narekajo nov oprijem, novo taktiko v njihovih revolucionarnih početjih; toda končni cilj je ostal — in tega hočejo doseči brez ozira na sredstva. Še danes pa drži, da je množično pobijanje nasprotnikov komunizma še vedno bistveno pri vseh komunističnih partijah, ki še ne sede trdo v sedlu. Ko dosežejo svoje in zasužnijo deželo, kajpak spremene svojo taktiko — nadenejo si ovčje oblačilo. Le oglejmo si konkretnen primer, da je tako.

Pred nedavnim so v bližini mesta Hue v Severnem Vietnamu odkrili množično grobišče. V tem grobišču, oziroma grobiščih, kajti bilo jih je 15, so oblasti odkopale preko 500 žrtev, oseb, ki so jih komunisti pobili februarja 1968, ko so tam bile hude borbe in so komunistične tolpe zasedle celo del omenjenega mesta. Kot je bil slučaj z našimi množičnimi morišči leta 1945, se je tudi tu posrečilo nekaterim uiti in povedati žalostno novico. Takole je očitvelec opisal množični poboj:

„Zvečerilo se je, ko so komunisti zajeli del mesta Hue in zajeli večje število južnovietnamskih vojakov. Rekli so nam, da bomo šli na kopanje v reko, nato pa bo kadrovski miting s politično lekcijo. Komunisti so vojakom pobrali vse, kar so imeli vrednega, češ, tega ne boste potrebovali na tej poti, kamor greste. Jaz sem bil v skupini 30 vojakov, ki so bili zajeti z menoj. Predno so nas odvedli, so nam zvezali roke na hrbtu, vse skupaj pa povezali z vrvjo. Jaz sem bil zadnji v vrsti zvezanih. Privedli so nas do manjših naravnih jam in nas odvedli naravnost v te jame, kjer smo morali vsi poklekniti. Tedaj sem izkoristil priliko, se izmotal in začel teči. Salva krogel se je vsula za menoj; toda uspel sem doseči gozd in ušel smrti. Skril sem se v gostem grmičevju in tako sem imel priliko slišati streljanje in obupno kričanje onih, katere so pobijali v teh jamah.“

Tako je povedal ujetnik iz jame.

Mar nas ta kratka zgodba ne spominja dogodkov pred 24 in pol leti, ko je na desettisoče naših najboljših umiralo pod popolnoma enakimi okolnostmi in v znamenju svetovne komunistične zarote?

Komunisti se niso spremenili in se nikoli ne bodo! Med njimi ni razlike;

pa naj se imenujejo ortodoksni ali liberalni komunisti. Ostali so in bodo — zločinci!

Koliko poštenih Vietnamcev je do danes že našlo smrt pod zločinskimi komunističnimi krogli, nihče ne ve. V Diem Bai pri mestu Hue so do sedaj odkopali nad 500 trupel in jih še vedno odkopavajo. Koliko jih bodo še našli? Morda število tu ni najvažnejše. Kar je bolj važno, je to, da danes po skoro četrto stoletja, odkar smo mi na lastni koži občutili, kaka je komunistična pravica in njihova svoboda, še vedno padajo tisoči, ki imajo toliko poguma, da ne kapitulirajo pred komunistično idejo.

Teh žrtev danes svet nič več ne obsoja in jih ne obliva z blatom, kot so opljuvali naše mučence; kajti medtem je svet začel odpirati oči in spoznal je, kaj in koliko je komunistom mogoče verjeti in zaupati, in spoznal, da je njihovo blatenje nasprotnikov komunizma, zgolj lažna komunistična propaganda.

Ko primerjamo množične morije v Vietnamu z našimi pred 25 leti, bi veljalo pripomniti še to, da so se komunistični Vietnamci marsičesa naučili od Titovcev. Saj Titovi komunisti pridno učijo Vietnamce, kako je treba obračunavati z nasprotniki komunizma. Istočasno pa tu isti Titovi komunisti izžemajo svoje ljudstvo in od njega terjajo prispevke za pomoč vietnamski OF, torej — za vietnamske morilce.

Tako torej delajo komunisti po vsem svetu in takoimenovani „zmernejši jugoslovanski komunisti“ niso nič drugačni. Kako tudi; saj so del mednarodne zarote, del zločinov v Vietnamu in drugje.

Tisti, ki upa in išče dialog z našimi komunisti, si ali dela utvare ali pa pravega bistva komunizma ni nikdar mogel ali hotel spoznati. **Dialoga z zločinci biti ne more: ne na kulturnem, ne na verskem in ne na gospodarsko-političnem področju.** Če komunist ponuja roko in dialog, ima zato svoj razlog in temeljito izdelan načrt, kako bo tak dialog izrabil v korist komunistične ideologije.

Nikdar ne bodimo slepci in naivneži! Bodimo in ostanimo **možje zvesti idejam in idealom, izkristaliziranim v najtežji dobi naše narodne zgodovine.** S tem nismo samo „negativni“ protikomunisti! Naša borba za resnično svobodno domovino, za katero je padlo toliko tisočev, je skrajno pozitivna. Sramotno, da ne rečemo kaj več, je, da se kulturni slovenski emigrant že morda ne upa več zapisati, da je protikomunist, kaj šele, da je bil domobranec ali z domobranstvom povezan. Na žalost se je tudi to že zgodilo in človek se v tem času, ko ves svet spoznava komunistično zaroto, resnično sprašuje: Kje je vendar naša miselnost, kje logika in kje zvestoba do vrednot, ki so nam hile nekoč tako svete?

Mi teh vrednot ne bomo odstopili, ker nam je slejkoprej jasno, da se komunisti nikdar ne bodo spremenili. Zato bomo še pogumneje nosili in dvigali plamenico svobode, dvigali visoko, da nas čuje in vidi ves svet, pa če je to komunistom in komurkoli drugemu prav ali ne.

Ideje niso na prodaj!

To so nam pokazali tisoči in tisoči, ki so zanje brez nerganja umirali.

Dr. Valentin Meršol

Domobranski sanitetni vlak in Lesce maja 1945

(Sestavljeno avgusta 1969 po spominu in zapiskih, ki so bili narejeni, ko se je spodaj opisano dogajalo, ali pa kmalu po tem)

Že večkrat sem tekom let od onega usodnega maja 1945 bral na raznih mestih in v raznih publikacijah, da nekatere stvari v zvezi z domobranskim sanitetnim vlakom (takozvanim jeseniškim vlakom z domobranskimi ranjenci na njem) niso jasne. Tako na primer, zakaj so Nemci domobranske ranjence pustili v Ljubljani, sami pa šli naprej z lastnim vlakom dva dni popreje; kot tudi, zakaj se je vlak večkrat ustavil in zapeljal eno ali dve postaji nazaj, nato pa po kratkem času ali več urah zopet naprej; ter da predvsem ni nikoli bilo povedano, kako je bil vlak ustavljen, ko je zapuščal postajo Lesce in se premikal po ovinku proti prihodnji postaji Žirovnici, ki so jo imeli zasedeno partizani.

Ker smo moja družina in jaz poleg več sto drugih civilnih beguncev tudi bili na tem vlaku, (kakor tudi dr. Janez Janež, ki lahko potrdi, kar tukaj pripovedujem) in da bo končno konec vsaj nekaterih nejasnosti in netočnosti, sem smatral za svojo dolžnost, da tudi dogodke v zvezi z gornjim spravim na papir in v tisk.

Da je res, kakor tu pravim, lahko potrdijo še domobranski glavni zdravnik dr. X., kakor je imenovan pod poglavjem „Ranjenci“ v knjigi **Vetrinjska tragedija** (tiskala Ameriška Domovina, Cleveland, Ohio, leta 1960), na straneh 122—30, kot tudi domobranski ranjeni poročnik K. ter dr. **Fischinger** in družina, ki so bili v istem živinskem vagonu kot mi; pa tudi marsikateri od tistih, ki so bili na tem vlaku in ostali pri življenju.

Predno začnem pripovedovati o domobranskem sanitetnem vlaku samem, je treba iti dan ali dva nazaj. V nedeljo, 6. maja 1945, je šel iz Ljubljane na Gorenjsko navadni vlak, ki je redno vozil iz Ljubljane preko Gorenjske na Koroško. Na njem je bilo veliko civilnih slovenskih beguncev, pa tudi jaz s svojo družino. Begunci, ki so bili na tem vlaku, so mislili, da bodo tako tekom ur na Koroškem in tako na varnem pred komunističnimi krvočelniki.

Na meji pri št. Vidu nad Ljubljano se mi je Slovenec, ki je pregledaval listine nekako prijateljsko smehljal (kakor da bi vedel nekaj več kot jaz; sumim, da je bil partizanski agent med domobranskimi stražarji na meji); potem pa mi je rekel, da me ne more pustiti naprej in da naj izstopim. Moja

žena Milka in otroci bi lahko šli naprej, le mene ni hotel pustiti. Pa je Milka rekla, da potem tudi ona in otroci izstopijo in ostanejo z menoj, če jaz ne morem iti naprej z njimi. Ločili se ne bomo! Tako smo potem vsi v št. Vidu izstopili in prenočili na tleh pri nekem posestniku, ki je bil naš znanec. V smeri proti Vrhniki je pokalo in bil je rdeč sij, kakršnega se vidi le blizu fronte. Prihodnji dan smo šli nazaj na naše stanovanje v Zgornji Šiški.

Omeniti moram, da so se domobranci in Nemci menjavali na meji med Ljubljano in Gorenjsko kot stražarji in da še danes ne vem, ali je bil tisti, ki se mi je tako prijateljsko smehljal, prijatelj ali sovražnik. Komunisti so imeli namen, vse ali vsaj čim več antikomunistov zajeti v Ljubljani; in ker sem jaz bil znan kot odločen antikomunist (čeprav nikoli nisem nikogar izdajal), je kaj lahko, da je ta človek bil komunist med domobranci. Temu v podporo bi služilo dejstvo, da je le malo beguncev moralo izstopiti iz tega osebnega vlaka na postaji v št. Vidu. Lahko pa je tudi, da me je oni na meji hotel indirektno posvariti, in pa, da je tako Marija vmes posegla, da nismo šli s tem vlakom naprej, in me je s tem neka višja sila ohranila za vlogo, ki sem jo moral pozneje igrati v zvezi z domobranskim sanitetnim vlakom ter še pozneje v Vetrinju in v avstrijskih taboriščih. Le Bog ve, zakaj je tako ukrenil in nas večkrat na skoraj čudežen način rešil gotove smrti.

Ta osebni vlak je potem šel do Kranja, kjer so begunci menda prestopili na drug vlak, ki je šel v Tržič. Od tod so potem šli preko Ljubelja, kjer so jih onstran pred Borovljami — ali tam blizu — partizani zajeli. Ni znano, koliko jim jih je ušlo. (Kdor ve kaj več o usodi teh, ki so ostali na tem osebnem vlakcu, bi lahko to ob priliki napisal, da se dokumentira.)

V ponedeljek, 7. maja, medtem ko je družina ostala doma na stanovanju, sem se jaz šel javit v bolnišnico, da sem še v Ljubljani, pa tudi zaradi informacije, če morda gre še kak vlak ta ali naslednji dan na Gorenjsko in Koroško. Pa sem izvedel od pokrajinske uprave (bivšega generala Rupnika), da gre še isti dan proti večeru proti Koroški vlak, na katerem bodo domobranski ranjenci. To je bila tajnost ker niso hoteli razburjati ljubljanskega prebivalstva; pa tudi niso hoteli dati partizanom vnaprej informacij o tem vlakcu. Ker pa takrat ni bilo znano, je to, da je nemški sanitetni vlak odpeljal iz Ljubljane dva dni poprej in pustil domobranske ranjence v Ljubljani. Gotovo je celo obstajal tajen dogovor med nemško komando (t. j. generalom Rösenerjem in njegovim štabom) ter partizani, naj domobranski ranjenci ostanejo v Ljubljani, nemške ranjence pa bodo partizani pustili skozi. Dokaz temu je tudi to, da so nemški ranjenci šli sami naprej; kar pomeni, da so imeli drugačne odredbe kot domobranci. Kdor ve več o teh stvareh, bi lahko napisal, ker ni zadeva popolnoma jasna. Jasno je le to, da je za celo Slovenijo veljal dogovor med nemško komando in partizani, da bodo le-ti Nemce pustili skozi (kar se ni vedno zgodilo), če bodo Nemci pustili domobrance zadaj, da bodo potem lahko partizani s temi obračunali. Partizani in Nemci so igrali dvojno vlogo. Partizani so stalno menjali svoje mnenje in so se držali principa: „Vse obljubiti, pa nič držati!“

Kakor omenja pisec poglavja „Ranjenci“ v knjigi *Vetrinjska tragedija*, je bilo očitno, da nekaj ni v redu, ker je bilo zavlačevanja in raznih izgovorov ne samo na železniški postaji v Ljubljani, pač pa vse do Lesec in naprej, dokler vlak ni bil ustavljen.

Omeniti je tudi treba, da je domobranski sanitetni vlak bil sestavljen predvsem iz zaprtih živinskih vagonov 4. razreda. — Tak živinski vagon so v prvi svetovni vojni v Rusiji imenovali „tepljuška“. V Rusiji sem preživel okoli dve leti v takem vagonu, ki se je imenoval tako, ker je sredi vagona bila velika peč, ob kateri smo se lahko gredli. — Tak vagon je bolj pripraven za ranjence in za nosila kot vagoni osebnega vlaka, ki imajo vse mogoče zapreke. Vrata so bila odprta, da je bilo v vagonu več zraka. Nekaj vagonov je bilo tudi odprtih; to so bili takozvani ploski tovorni vagoni.

Na vlaku niso bili samo domobranski ranjenci, katere so prinesli na vlak, ko je stal na progi za vojaško bolnišnico v Ljubljani, ampak tudi več sto civilnih slovenskih beguncev (katerih pa pisatelj poglavja „Ranjenci“ ne omenja), ki so po večini prišli na vlak na železniški postaji v Ljubljani. Med njimi smo bili tudi moja družina in jaz. V našem vagonu je bilo okoli dvajset civilnih beguncev; poleg mnogih domobranskih ranjencev.

Bil sem rojen v “Tinovi čuvajnici”, ki je na pol pota med Radovljico in Lescami. Tam je bil moj oče 30 let železniški čuvaj ali “vahtar” in tam sem jaz prebil dvanajst let. Ker imam sorodnike tudi v Globokem in vse tam okoli, sem kot mali dečko prehodil vse tiste kraje, skozi katere je vlak vozil in jih torej dobro poznam.

V poglavju „Ranjenci“ v knjigi *Vetrinjska tragedija* so namreč nekatere krajevne netočnosti, ki bi jih tudi želel s tem člankom popraviti. Naj ta članek predvsem velja kot dopolnilo omenjemu poglavju. Spuščam se le v tiste podrobnosti, ki so meni bolj znane, ali pa, kjer sem sam bil zraven. Če bi pa ostalo še kaj nejasnosti, pa se morda oglasi še kdo, ki bo vedel take nejasnosti pojasniti.

Ponoči, v ponedeljek 7. maja, je vlak odšel iz Ljubljane in prišel preko Medvod; nakar je zapeljal nazaj v Medvode in tam nekaj časa ostal.

V Kranju, kamor je prišel v torek, 8. maja zjutraj, je vlak nekaj časa stal na postaji. Tu so nekateri begunci izstopili in nadaljevali pot proti Tržiču, Ljubelju in Borovljam. Mnogi od teh so menda bili zajeti pri Borovljah.

Jaz sem tudi v Kranju izstopil na postajo, da se informiram o situaciji; pa mi je nekaj reklo, da je bolje iti naprej. Ko sem bil zunaj vlaka in na postaji, mi je dva metra visok Kitajec, ki je bil med nemško armado, rekel, da se ne da komandirati od domobrancev in da se od domobrancev ne pusti zajeti. Velel mi je, naj stopim nazaj v vagon. Iz tega sem sklepal, da so domobranci hoteli vzeti mesto Kranj Nemcem iz rok. Noč od 8. na 9. maja je vlak prestal na neki postaji pred Kranjem, in se premikal mogoče celo do Medvod, da se izogne partizanski zasedi.

V sredo zjutraj, 9. maja, sta se v Podnartu združila nemški in domobranski sanitetni vlak. Kaj je bil vzrok, da je domobranski sanitetni

vlak dohitel nemškega, ni jasno. V Podnartu je vlak stal kako uro. Vsega skupaj je imel sedaj vlak okoli 60 vagonov, kar je bil tudi vzrok, da se je premikal počasi. Tudi se je bilo treba varovati pred letalskimi napadi. Zaradi raznih razlogov se je vlak premikal večkrat sem in tja in je menda dvakrat prišel celo nazaj v Medvode.

Glavni vzrok pa se zdi, da je bilo zavlačevanje — posledica tiste dvojne igre, ki so jo igrali partizani in Nemci. Zelo verjetno je, da so se le-ti medsebojno pogajali, kajti na vsaki postaji so imeli partizani svoje ljudi. Oboji so že takrat vedeli, da je bil namen Nemce spustiti, domobrance pa izročiti partizanom pri Jesenicah. To sledi tudi iz dejstva, ki sem ga jaz zvedel že v Ljubljani, da je imel strojevodja Slévenec domobranskega sanitetnega vlaka navodilo, pripeljati vlak le do Jesenic.

Malo naprej za postajo Otoče (ko gre vlak čez Savo proti Globokem) so nad vlakom zakrožila letala. To so bili angleški avioni s partizanskimi piloti, ki so streljali na vlak s strojnimi. Pa niso zadeli. Partizani so hoteli le vlak ovirati in ga bombardirati, ker niso bili sigurni, da bodo dobili ranjence in invalide. Angleži niso imeli kaj bombardirati, ker niso bile na vlaku čete proti njim. Tudi so bili na vlaku znaki, da je to sanitetni vlak. Angleži torej gotovo niso bili, ker oni bi kaj zadeli. Vprašanje pa je, kje so partizani dobili pilote. Kdor je mogel, je takrat seveda šel iz vlaka, ki je stal na visokem nasipu, ter se vlegel v nizko travo, dovolj proč od vlaka.

Ko je potem vlak nekaj ur stal pri Otočah, sem šel v Globoko k sorodnikom po poti, ki jo poznam še od mladih let. Tam so mi dali hlebec kruha in svinjsko meso.

Vlak je nato še isti dan krenil počasi naprej. Zapeljal je skozi Radovljico ter se ustavil na radovljiškem polju pred Lescami pred signalom (ki je kazal rdečo luč) ravno tam, kjer je Meršolovo polje; torej nekako 1000 m od „Tinove čuvajnice“. Na polju sta slučajno delala moja sestra Micka in njen mož, pa sta prišla vprašat, če je mogoče na tem vlaku dr. Meršol z družino. Seveda sta me našla in sem z njima govoril. Z vlaka pa nisem odšel, ker nisem hotel drugim beguncem dajati slabega zgloda, češ da bežim.

Vlak je pred večerom pripeljal na postajo Lesce in tam ostal čez noč. Še isti dan sta nam hčeri moje sestre Micke prinesle mleko in še nekaj drugih stvari; in drugo jutro zopet. Takrat so govorili, da je severno od Žirovnice, ki je bila prihodnja postaja, pokvarjen most, ki je onstran tunela (pa ni bilo nič resnice na tem). Žirovnica je le postajališče, Lesce pa imajo štiri proge in je torej križišče. To je bil vzrok, da je vlak čakal v Lescah, ne na Žirovnici.

Jaz sem si seveda takoj mislil, da je tu nekaj drugega zadaj. Ko je vlak stal v Lescah, so se Nemci in partizani verjetno zopet pogajali. Kakor

pozneje v Vetrinju in v avstrijskih taboriščih, sem uvidel, da je včasih pametno igrati dvojno vlogo in biti sekretiven; ker je bilo le s tem mogoče rešiti ljudi. Na postaji Lesce, kot na drugih postajah, sem se pogovarjal z železničarji. Poznali so me skoraj vsi železničarji v Ljubljani in na Gorenjskem; saj je bil moj oče tudi železničar.

Ko je vlak drugo jutro, v četrtek, 10 maja, končno počasi krenil proti Žirovnici in se premikal po ovinku že izven Lesce, je prišel k meni v vagon glavni domobranski zdravnik dr. X. Poznal me je in sem imel vtis, da se je želel z nekom posvetovati, ker ni vedel, kaj naj naredi. Povedal mi je, da je ravnokar zvedel od glavnega nemškega zdravnika, da so se Nemci dogovorili s partizani v Žirovnici (z delegati, ki so prišli v Lesce), da bodo v Žirovnici vsi Slovenci in domobranci zajeti. Nemci pa da so dobili dovoljenje, da se lahko peljejo dalje proti Jesenicam in skozi predor v Beljak ali kam drugam na Koroško v bolnišnico.

Čim sem to slišal in iz razgovora razumel, da dotični slovenski zdravnik ne ve, kaj bi naredil, sem skočil brez besede iz vagona. (Vlak se je premikal počasi, ker je bil dolg in je šel okoli ovinka.) Odšel sem z domobranskim zdravnikom v vagon, kjer je bil glavni nemški zdravnik. Le-ta, ki je bil polkovnik, je bil sam v vagonu (tudi živinskem 4. razreda) in bil oborožen s puško. To je bilo približno tri vagona za vagonom, v katerem smo bili jaz in moja družina, torej precej zadaj v vlaku.

Bil sem seveda v civilu in brez orožja. Na glavi sem imel klobuk, kot pozneje v Vetrinju 4. junija, ko sem govoril s feldmaršalom Aleksandrom. Obakrat sem si mislil: „Če ima on klobuk na glavi, potem ga imam jaz tudi.“ Svojega imena nemškemu komandantu nisem povedal, toda imel sem vtis, da je moral vedeti, kdo sem. Vprašal sem ga mirno:

„Herr Generalstabsarzt, bitte schön, ist es wirklich wahr, dass es mit den Deutschen und den Partisanen eine Verständigung gibt, dass die Partisanen auf der nächsten Station Žirovnica die Deutschen passieren lassen, die Slowenen aber zurückhalten werden?“ (1)

Nemški komandant je moral biti v zvezi z nemško komando, generalom Rösenerjem, ki je po mojem mnenju že v Ljubljani naredila to pogodbo.

Generalstabsarzt mi je odgovoril:

„Ja, es ist wahr. Bitte schön, nichts zu unternehmen, sonst werden die Partisanen auch uns nicht das Wort halten.“ (2)

(1) Gospod štabni zdravnik, prosim, je resnica, da med Nemci in partizani obstaja dogovor, da bodo partizani na prihodnji postaji Žirovnica pustili Nemce naprej, Slovence pa zadržali?

(2) Da, res je. Prosim, ne podvezajte ničesar, sicer partizani ne bodo držali besede tudi napram nam.

Jaz sem potem samo mirni rekel: „Dankeschön.“ (3) Salutirati nisem mogel, ker sem imel klobuk na glavi.

Nato sem skočil iz vlaka, ki je že prešel cesto, ki vodi iz Lesce proti Bledu. Ostal sem za trenutek in pomislil. Kaj naj naredim. Pa mi je prišlo na misel: Vlak bom ustavil in ga pripeljal nazaj na Lesce!

Naj omenim še, da si nisem hotel zapomniti imena tega nemškega komandanta, kakor si tudi preje in pozneje nisem hotel zapomniti imen ljudi, s katerimi sem govoril. Tako namreč nikogar ne bi mogel nikdar izdati in me ne bi mogel nikdo k temu prisiliti, ker enostavno ne bi vedel imena. V tistih časih je pač marsikdo nosil lažno ime zaradi vzrokov, ki so samoumevni. Omeniti je tudi treba, da so bili mnogi Nemci, ki so služili kot vojaki in oficirji po Sloveniji, iz nemške Štajerske ali Koroške in so tako mogli biti slovenskega pokoljenja; ali pa so vsaj nekoliko slovenski žebirdali.

Nato sem tekel poleg vlaka med tračnicami in po tračnicah (bal se nisem teči po železnici, ker sem železničarski sin) proti lokomotivi. Približno štiri vagona pred dvema lokomotivama, ki sta vlekli vlak, sem videl, da je bil na ploskem odprtem tovornem vagonu dr. Janez Janež, ki je previjal ranjence. Vprašal me je: „Kam pa greste?“

Namignil sem mu, naj skoči z vagona; kar je dr. Janež tudi storil. Nakar sem mu tiho rekel: „Vlak bom ustavil.“

Nato sem mu v nekaj besedah opisal naš položaj približno takole: „Nemci imajo dogovor s partizani, da bodo na prihodnji postaji Žirovnici Nemce pustili naprej, domobrance pa zajeli.“

Nekaj mi je reklo, naj to obdržim zase, dokler vlaka zares ne ustavim; da ne bi Nemci ali partizani zvedeli, kaj nameravam; pa tudi, da še ranjenci in civilisti ne bi preplašili, ko bi zvedeli, da jih čakajo partizani. Partizani so imeli na vseh postajah svoje zaupnike in bi takoj začeli streljati na vlak, če bi to zvedeli.

Nato sva oba tekla ob premikajočem se vlaku naprej in skočila na stroj, ne da bi imela kaj orožja pri sebi. Jaz sem imel korajžo še iz prve svetovne vojne in sem tudi komuniste že od takrat dobro poznal. Na stroju je bil strojevodja, ki je bil Slovenec, in se mi je zdelo, da me pozna. Zraven sta bila tudi dva oborožena nemška vojaka. Bil sem v civilu, s klobukom na glavi; in brez orožja. Če bi bil partizan in imel orožje, me Nemca najbrže ne bi pustila gori.

Ne ozirajoč se na nemška vojaka, sem zahteval od strojevodje po slovensko: „Želimo, da vlak ustavite in ga vrnete na Lesce. Vemo, kaj nas na Jesenicah čaka. Nas je na vlaku veliko in želimo v Lescah iti svojo pot.“

Strojevodja je samo kimal, ko sem mu to govoril, in ni nič ugovarjal. Torej je moral vedeti, za kaj gre. Isto je veljalo za nemška vojaka. Nič nista motila. Z njima nisem nič govoril. Toda morala sta vedeti, za kaj gre.

(3) Hvala lepa.

Sicer pa se je vlak že od Ljubljane tolikokrat premikal sem in tja, da verjetno nista točno vedela, od kod prihaja komanda. Tudi sem dobro govoril slovensko in nemško. Kot zdravnik in šef oddelka bolnišnice pa sem tudi imel vsaj tako visoko saržo kot nemški komandant-polkovnik, kar potrjuje dejstvo, da se je domobranski glavni zdravnik dr. X. posvetoval z menoj in meni poročal.

Strojevodja je vlak ustavil in ga pripeljal nazaj na Lesce. To je bilo 10. maja dopoldne.

V Lescah je zapustil vlak vsakdo, ki je le mogel hoditi. Žal je ostalo na vlaku po mojem takratnem mnenju okoli 80 težko ranjenih domobrancev. Pisec poglavja „Ranjenci“ pravi, da jih je bilo okoli 150, kar je verjetno. Verjetno bi še jaz ostal z njimi, če ne bi imel družine s seboj in pa tudi skrbi za druge civilne begunce.

Mi smo potem šli skozi Radovljico in nato preko Brezja, v dolino skozi Ljubno, Podbrezje in Kovor v Tržič, nato pa po Sv. Ani skozi ljubelski predor v Borovlje in Vetrinje, kamor smo prišli v nedeljo, 13. maja, zvečer.

V Radovljici so me partizani vprašali, kam grem, in rekli, da bi me potrebovali za svojo bolnišnico v Radovljici. Jaz pa sem jim odgovoril: „Najprej grem na Brezje.“ Pa so mi rekli, da je pot do tja od partizanov zasedena. Ker jim nisem verjel, sem se šel informirat k znanцу, ki sem ga poznal že iz mladih let. (Medtem so bili Milka in otroci na mojem domu v Radovljici pri moji sestri Micki.) Povprašal sem ga, če je to res, pa mi je potrdil, da ni. Radovljico so se partizani bali zasesti, ker je tam bil še en nemški bataljon, ki so se ga bali; pa tudi v zasedo so ga hoteli dobiti. Partizani so vsak čas svoje mnenje menjali. Ni jim bilo zaupati; njihova beseda ni veljala nič.

Pot naprej je novo poglavje, o katerem bi tudi bilo dobro še kaj več napisati. Marsikaj, kar se je dogajalo na tej poti proti Ljubelju, Borovljam in Vetrinju, kot tudi o zajetju civilnih beguncev pri Borovljah ter o poti drugih beguncev in vojaških edinic na drugih krajih in po drugih poteh čez mejo še ni nikjer točno poročanega ali napisanega.

Vprašanje je tudi, kaj se je zgodilo z Nemci, ki so bili na tem jeseniškem vlaku. So dočakali isto usodo kot nemški ranjenci in vojaki na sanitetnem vlaku, ki je šel preko štajerske in so ga partizani tam zajeli ter vse, ki so mogli hoditi, torej okoli 1000 oseb — večinoma Nemcev — postrelili? Ali pa so partizani besedo držali? Vemo, da je bil vlak vrnjen v Ljubljano; a nihče ne omenja nemških ranjencev in vojakov. Pa tudi ne, kaj se je zgodilo z nemškim komandantom. Vtis imam, da partizani niso hoteli nikogar pustiti skozi. Zato nemški sanitetni vlak ni mogel naprej. Naš domobranski sanitetni vlak ga je potem dohitel in sta bila združena v Podnartu.

Poudariti želim, da je bil moj namen v zvezi z opisanim samo reševati življenja: 1. rešiti domobrankska življenja. 2. rešiti civilne begunce in družine v vlaku, ter 3. ne pobijati partizanov.

ŠTUDENTOVSKI NEMIRI

III.

NOVA LEVICA

Po svobodnem svetu, zlasti pa v ZDA se v zadnjih letih opaža precej razgibano delovanje skupine, ki se na splošno imenuje „nova levica“. Kaj je nova levica? Časopisje in debate o njej so pogoste, toda nihče ne ve, ali pa noče povedati, kaj je pravzaprav v ozadju bratovščine, ki se skriva pod okriljem „nove levice“. Tu in tam se najde kak komentator, ki brez strahu namigne, da se za to levico skriva v glavnem komunizem, ali vsaj sopotništvo komunizma. Če seveda prideš v kontakt zagovornikov ali pripadnikov te skupine ljudi človek naleti naravnost na odpor, ako namigneš, da bi mogli komunisti pri skrajno levo mislečih mogli biti kakršne koli primesi. Nemogoče! Tak je navadno odgovor. Toda pomnimo, tudi pri nas doma je pred 28 leti bilo „greh“ reči, da bi pri krščanskih socialistih mogli biti komunisti infiltrirani. Še več, nekateri so šli celo tako daleč, da so verjeli komunističnim nakanam in zagotovitvam, da je celo nemogoče, da bi v ozadju za OF stala KP. Rezultati so pokazali kaj je bila resnica in cena je bila strahovito visoka za to spoznanje. Človek si ne sme delati utvar in ne nasedati skrajnežem. Le tako jih bo do dobra spoznal in dognal, kaj je pravzaprav v ozadju. Ne bi mogli ali smeli trditi, da so vsi tako imenovani levičarji komunisti ali njihovi sopotniki, toda mnogi z lahkoto postanejo koristna budala, ki jih bo komunistična organizacija znala pravilno porabiti in izrabiti, marsikoga tako, da se še sam ne bo zavedal kdaj in kako.

Namesto, da bi razmotrivali kaj je v ozadju in v koliko je ta skupina z ideologijo „skrajne levice“ lahko nevarna bomo najlažje ugotovili, če si ogle-damo par primerov in citiramo izjave ljudi, ki se sami prištevajo v to skupino. Kot znano ta skupina ljudi nima neke svoje lastne stranke ali političnega gibalna pač pa so vezani ideološko z dejanji, članki, razpravami, predavanji itd. Interesantno za te ljudi je, da so se takoj postavili v obrambo črnih militantov in skrajnežev na univerzah in kolegijih. Še več. Ti ljudje, na ves glas in povsod protestirajo proti ameriškemu posegu v Vietnam in javno zagovarjajo stališče Vietnamske OF. Aktivnejši gredo še dalje, organizirajo akcije in nabirke za podporo Vietnamski OF (Viet Congu).

Med pripadniki „nove levice“ najdemo predvsem izobraženstvo. Profesorje na univerzah, ugledne znanstvenike, učitelje in pol izobražence. To pa je tisto, kar je posebej nevarno. Mnogi od teh so v akademski ali znanstveni družbi tako dobro plasirani, da so mišljenja, da jim njihovega prepričanja ni treba prav nič prikrivati in da lahko s polno paró delujejo, da bi

tudi druge svoje kolege pridobili za svojo ideologijo, če se temu sploh da reči ideologija.

Poglejmo vsaj par primerov, težko bi bilo navesti vse, saj jih kar mrgoli. Pred nedavnim je bil na eni od največjih ameriških univerz nastavljen nov profesor. Ta možakar je bil znan zagovornik skrajne levice, zato je novica o njegovi nastavitvi dvignila veliko prahu v dotičnem mestu. Vsi protesti, tako javni in tajni, vsa pisma urednikom lokalnih listov, protesti preko radia itd. niso pomagali. Skrajni levičar ni bil le nastavljen za polnega profesorja pač pa po protestih celo imenovan za šefa historijskega oddelka na dotični univerzi. Profesor je namreč znan špecialist v zgodovini. Nastavljeni profesor je sam javno izjavil na dosedanji službi, da je marxist in socialist. Znano je, da je v svojih predavanjih študentom vlival „socialistično“ ideologijo v glavo; v predavanjih je jasno poudarjal, da želi, da bi v Vietnamu zmagal Viet Cong, torej komunisti, in ostro napadal ameriško vojno politiko. Kljub opozorilom vidnejših političnih predstavnikov, da je treba tega profesorja odsloviti, se to ni zgodilo. Še več, dobil je važnejšo funkcijo preko katere bo brezdvoma še uspešnejše sejal zmedo med že itak zmedene študente. Radi poplave protestov je predsednik univerze bil prisiljen podati neko izjavo in opravičilo, zakaj ga je nastavil. Njegova izjava je bila presneto meglena. Izjavil je: „Ta profesor je špecialist in bo univerzi v veliko korist. Kar se pa njegovega marksizma tiče, pa ne smete vzeti dobesedno. On ni marxist in socialist politično mišljeno, pač pa le gospodarsko. Tako je izjavljal in se izvijal predsednik univerze. Vsak komentar k gornjemu je brezpredmeten.

Poglejmo si še drug slučaj. Znani ameriški biolog in profesor na Harvardski univerzi je pred nedavnim predaval znanstvenikom in študentom zbranim na univerzi. Možakar je priznan znanstvenik in recipient Nobelove nagrade za svoje izume. Toda ta profesor ni predaval o znanstvu, ni predaval o ideologiji pa je dokazoval kaj vse je narobe v Ameriki in drugih državah kjer je boj proti skrajnežem na površju. V prvi vrsti je zagovarjal nemire na univerzah, soglašal z razgrajujočimi študenti, češ, da imajo prav, ker se borijo proti „imperializmu“ in „militarizmu“. V tem kot tudi drugih predavanjih, ima jih namreč veliko, je poudarjal, da je Amerika naredila veliko vojnih zločinov, največjega pa sedaj v Vietnamu. Trdil je, da se Amerika enostavno skriva pod parolo, da posega v akcije kot Vietnam samo zato, da bi odbila napadalnost (agresijo). Napadal je vojaštvo svoje lastne dežele in zatrjeval, da so Amerikanci agresorji in bodo tudi v bodoče, ker imajo preveč vojaštva pod orožjem. Njegova ideja je, da se vojaštvo reducira na minimum in mobilizacije ukinejo! Opustijo naj se vsi obrambni načrti in zlasti preneha s preiskovanjem atomskega in jedrnega orožja sploh. Z drugo besedo razorožimo se popolnoma, da nas bo lahko svetovni komunizem brez nuje pogoltnil! Mnenje tega znanstvenika je, da so nastali nemiri med mladino in zlasti med akademiki zato, ker ta nova mlada generacija pri sedanjem stanju ne vidi nobene bodočnosti in zato zahteva spremembe tako v javnem kot privatnem življenju.

Še in še bi lahko pisali o sličnih primerih na vseh koncih zapadnega sveta, toda naj ta dva primera zadostujeta saj dovolj jasno pričata, kaj je pravzaprav ta, takoimenovana nova levica. To nikakor ni skupina ljudi, ki mirno drže roke križem. Ti ljudje ne pridejo z dela in sedejo na zofo in ves večer prebijejo pred televizijo. Oni delajo, delajo z vsem elanom in vedno uspešnejši so, uspehe dosegajo pa v glavnem zato, ker velika večina svobodnih ljudi nima več časa za nobeno idealno stvar in ni pripravljena na nikako žrtev. Vse je preveč polno izgovorov. Celotisti, ki vidijo nevarnost okoli sebe so otopeli, ker se jim ne ljubi niti svojega mnenja povedati, kaj še zajeziti poplavo propagande, ki vodi rapidno na pot katastrofe.

H KNJIGI "SV. URH"

Filip Lampič

LAŽ IMA KRATKE PETE

Pisateljica knjige Sveti Urh, štefanija Ravnikar-Podbevšek na več mestih omenja tudi mene.

Pisateljica takoj v uvodu knjige izjavlja, da je že pred razpadom Jugoslavije delala s komunisti. To je jasen dokaz, koliko je v knjigi resnice; kajti komunistu je resnica to, kar služi partiji, in laž vse, kar partiji škoduje. Zato je tudi v zvezi z opisovanjem moje osebe in mojega delovanja kot domobranca pač napisala tako, da bi umazala mene in domobranstvo.

Pa si nekoliko oglejmo njeno pisanje in njene laži.

Prva laž, ki jo pisateljica nalaga na moje rame, je v zvezi z aretacijo **Ivane Bricelj-Hrastarjeve**, ki je bila aretirana 20. novembra 1942 in odvedena na postojanko Vaške straže v Bizoviku. Na straneh 216 do 219 je mnogo napisanega o Ivani Bricelj in njenem „trpljenju“ na postojanki bele garde v Bizoviku. Pisateljica priče **Slavka Pavčiča**, — enega največjih pijancev in pretepačev v Bizoviku —, na strani 219 izjavlja dobesedno: „Slavko Pavčič je izjavil, da so slišali Hrastaričine vzdihne tudi beligardisti Anton Jakoš, Filip Lampič, Andrej Bricelj in drugi, ki so stali okoli voza.“ Resnica je pa ta, da za časa aretacije Ivane Bricelj jaz nisem bil član posadke v Bizoviku. Vsled tega nisem bil navzoč pri aretaciji in nisem slišal nobenih vzdihov imenovane. Tovarišica Ravnikar, treba bo poskrbeti druge priče; ta, ki jo navašajš, laže.

V dvanajstem poglavju me zopet omenja kot člana odreda domobrancev pri Sv. Urhu. Na strani 473 sem omenjen skupaj s svojim bratom **Av-**

gustom Lampičem; a izpušča opis, kako so ga komunisti neusmiljeno umorili kot domobranskega ranjenca.

Ponovno me omenja na strani 491, ko sem bil dodeljen patrolji, ki je imela nalog aretirati pripadnike OF v Štepanji vasi. Res sem bil dodeljen tej patrolji, ki je imela nalog privedi v knjigi navedene komuniste na postojanko Sv. Urh, ker so bili komunisti; zato zločinci in nevarni mirnim in poštenim ljudem.

Ob času aretacije teh oseb sem bil član nadzorstva na bloku v Bizoviku, a sem spadal pod poveljstvo pri Sv. Urhu. Tudi ko so na poti proti Sv. Urhu privedli aretirance na blok, sem jaz ostal na bloku, patrolja z aretiranci pa je nadaljevala pot proti Sv. Urhu. Kaj se je pozneje s temi aretiranci zgodilo, mi ni znano.

Ob aretaciji Negraska Ravnikarjeva piše: „Medtem, ko se je Negrasek oblačil, je domobranec Filip Lampič pregledal vse prostore v hiši.“

To zopet ne odgovarja resnici. Ko je Negrasku bila napovedana aretacija, sem se jaz z orožjem v roki usedel na konec ob kuhinjski mizi in ne kot Ravnikarjeva piše, da sem hodil od sobe do sobe. Da so me Negraskovi takoj spoznali je razumljivo; saj sem kot kmečki otrok dolga leta nosil mleko vsak dan v njihovo družino. Imeli smo nalogo, nekatere ljudi aretirati in smo to izvršili brez vsakega razbijanja po vratih in oknih, kot to piše Ravnikarjeva.

Ravnikarjeva navaja v knjigi, da so bili vsi aretiranci komunisti in v službi Osvobodilne Fronte. Prav isti aretiranci so pa meni trdili in se zaklinjali, da ne delajo za OF, še manj pa za komunizem in komuniste, ki niso drugega kot „banda barab in pretepačev.“

Brez nadaljnega priznam, da sem bil navzoč ob aretaciji sledečih komunistov in sodelavcev OF: Ignaca Negraska, Antona Jereba in Mihe Jakopina. Kaj se je pa s temi komunisti zgodilo po aretaciji, mi ni znano.

Na strani 564 Ravnikarjeva omenja 13. domobransko četo ter moj odhod v četništvo, ki ga postavlja v april 1944. Dejansko sem šel v ilegalo že v mesecu marcu. Zaradi mojega dezertiranja iz domobranstva je bila za mesec izdana tiralica 7. aprila 1944. O tej tiralici pa Ravnikarjeva pravi: „Ali je bila tudi ta tiralica dogovorjena stvar, kakor za Janezom Grumom, ali pa so imenovane domobranci: Staneta Kukovico, Antona Jakoša, Jerneja Gruma in Filipa Lampiča, ki so bili najhujši morilci v 13. četi, poslali na kak drug važen posel, ni bilo mogoče ugotoviti.“

Ker je pa tovarišica Ravnikarjeva tako v skrbeh, na kakšen važen posel sem bil poslan, in ker tega njej ni bilo mogoče ugotoviti, ji sedaj povem, da sem šel na teren, da preprečujem zločinstva partizanov, komunistov, ofarjev, ki so na debelo morili poštene slovenske ljudi, jih mučili ter jim ropali in požigali imetje. Okolico Sv. Urha smo do takrat že dodobra očistili partizanske golazni, ki se je pomaknila nižje na Dolenjsko in Notranjsko. Res je, da so bili tudi partizani in komunisti naši bratje po krvi in veri, a ni bila naša krivda, da so zavrgli svoje poštenje in postali zločinci in

se tako sami izločili iz poštene slovenske skupnosti. Ker so bili nevarni poštenim in mirnim ljudem, jih je bilo treba preganjati in preprečevati njihove zločine in divjanja.

Kar mi pa tovarišica očita, kot ostalim zgoraj navedenim, „da smo bili najhujši morilci v 13. četi“, zahtevam, da navede moje umore in jih dokaže; pa ne s takimi pričami kot je pijanec Slavko Pavčič.

Na 606 omenja moj pobeg od partizanov in da sem se po koncu vojne skrival. To je laž. Po koncu vojne sem šel z Rupnikovim udarnim bataljonom v Avstrijo in od tam pa bil „škariotsko“ prodan z drugimi herci vred jugoslovanskim komunistom. Pisateljica dobro ve, kako zverinsko so nas mučili na poti v taborišče Teharje. Meni se je posrečilo pobegniti iz teharskih mučilnic, kar večini mojih soborcev žal ni bilo dano. Vsi so bili zverinsko mučeni in pomorjeni.

Šele po mojem begu iz Teharij sem se podal v skrivališče; in ne, kot pisateljica navaja, ob koncu vojne. Po nekaj mesecih sem bil izdan po nekem svojem sošolcu in sem tako zopet padel v roke komunistični drhali. To je bilo že moje tretje ujetje od strani komunistov. Ko pisateljica Ravnikarjeva omenja, da sem tudi to pot z neko zvijačo pobegnil, je tudi edino, kar je o meni resničnega napisala v knjigi „Sv. Urh“.

Po odločilni zmagi nad komunističnimi razbojniškimi tolpmi na Javorovici v Gorjancih dne 16. marca 1944 so častniki novomeške bojne skupine v razgovorih vrednotili nauke in posledice te bitke

Slovenskemu komunistu

*Tako mi je pustó pri duši nocoj;
želim spregovoriti besedo s teboj!
Čeprav so med nama velike daljave,
bil si in ostaneš brat moj!
Ne iščem prepira, krvi in zmešnjave
srcé hrepení mi do bratovske sprave.*

*Drugo nedeljo v mesecu maju,
ko livade slovenske prerodé se kot v rajú,
prislukni nebo:
ti stisnem rokó
in vse ti še trikrat odpuščeno bo!
Pomisli, da je nad nami nekdó,
ki sodil bo mene in tebe enako
in popravil zmoto človeško bo vsako: —
Mea culpa, mea culpa — per vitam aeternam...
Svetlika na nebu slovenskem se zvezda večerna...
Če grešil si in prelil bratovsko kri,
Bog vse odpusti;
razpet na križu za grehe človeka visi,
pet kontinentov zemljé na križu je združil,
do konca svetá bo grehu človeškemu služil.*

*Kakor takrat,
pred mnogimi leti nazaj,
ko meni in tebi žarel mladostni je raj
v majskem vetru drhteč,
vzcvetel pod oknom dekliškim bo nagelj duhteč;
in v cvetočo majsko noč
ti dahnil v lice poljub bo vroč;
in presanjal s teboj vso toplo bom noč
vse tja do jutranje zarje,
ko sonce obžari nam svete Višarje.
Vse, kar nam je črna zemlja pokrila,
nam bo zarja svetih Višarij
v luči svetosti vrnila.
In ostala boš večna mrtvega brata gomila
zastrita v mučeniški škrlat...*

Ljubo Sirc: Nesmisel in smisel

Natisnila in založila tiskarna Pika Print Ltd., 76 Graeme Rd., Enfield, Middx., England, 1968, str. 190.

Bivši ilegalce izza let komunistične revolucije za časa okupacije naše domovine, ki še danes pusti zapisano, da se „domobrancem ne bi mogel nikdar priključiti,“ čeprav istočasno v tej zvezi takoj prizna da je „izdajalcev lahko deset ali sto, ne more jih pa biti desettisoč,“ pozneje aktivni partizan, trenutno pa član Narodnega odbora za Slovenijo v zdomstvu in član liberalne internacionale Ljubo Sirc je po fotografskem postopku zbral v knjigo zapiske o svojih izkušnjah s Titovim režimom po letu 1945, katere smo po večini že brali v buenosaireškem zborniku Svobodne Slovenije, pa jih sedaj zaokrožil še z dodatko dveh poglavij.

Ker smo na naših straneh vsaj ob nekaterih tu zbranih zapiskih že nakazali svoje mnenje, ko smo poročali o izdajah zbornika, bi to zabeležko pravzaprav lahko že kar zaključili s splošnim priporočilom, da knjigo mora prečitati vsakdo, ki se zanima za problematiko naše polpreteklosti in sedanje danosti. Toda ob tekočem branju sedaj v knjigi zbrane zaokrožene celote se nam vendarle zdi primerno, nanizati vsaj še nekatere izmed kopice misli, ki se nam pri tem porajajo.

Dasi je pisec eden izmed žrtev proslulega komunističnega procesa proti takoimenovani Nagodetovi skupini (1947), kjer je bil sprva tudi obsojen na smrt, pa je bila njegova kazen potem spremenjena v ječo in končno v — svobodo, se njegova križeva pot ne začinja šele tedaj. Svoj zarodek ima v krogu inteligence, ki je oblikovala njegovo miselnost že izza zelo mladih let (pri tem ne kažemo izključno na takoimenovano „napredno“ izobraženstvo), in kateri Sirc sedaj očita, da bi se „v veliki meri za razvoj dogodkov med vojno... morala sama prijeti za nos.“ In v čem je bistvo tega očitka? Sirc ga kajpak nikjer ne pove po imenu; toda kaže ga vsaka stran njegovih grenkih zapiskov: Okorna vklenjenost v otrple sheme, ki so povrhu temeljile še na dokaj kolebavih, ali vsaj ne zadosti trdnih idejnih osnovah, pri tem pa — paradokсно — izredno razvita domišljija (in domišljavost) ob popolnem pomanjkanju čuta odgovornosti; kar je seveda lahko vodilo samo do neresnih, pa zato tem bolj usodnih korakov, ki so morali končati samo v osebni žalogri protagonistov in v posledici v veliki meri pripomogli še povečati tudi tragedijo naroda.

Ko človek pazljivo prebere Sircëve zapiske, mu šele postane marsikaj bolj razumljivo in jasno. Med drugim postane npr. še vse bolj osvetljena narava takoimenovanega ilegalnega delovanja nacionalnega tabora med komunistično revolucijo, postane bolj razumljiva povezava v bistvu nasprotu-

jočih si silnic, postane še bolj utemeljena sodba o avanturi Vauhnikove „obveščevalne centrale“ ipd. Ko se je preprosti, pošteni slovenski narod že plebiscitarno odločil za edino možno pot nepopustljivega odpora proti komunističnemu naskoku, je ta „takoimenovana inteligenca“ — kakor jo sedaj Sirc imenuje — zakrknjeno vztrajala na nemogočih računih, ki so spričo poznanja narave in bistva komunizma (vsaj to bi namreč od inteligence morali pričakovati!) nikdar ne bi mogli iziti. Kako vse bolj razumljivo nam postane marsikaj po branju Sirčevih zapiskov, če so interese svojega naroda v begunski vladi zastopali ljudje miselnosti prof. Furlana, Snoja i. dr., ki so še po ustoličenju komunistov sanjali celo o možnosti nekakšne priznane ali vsaj tolerirane opozicije. (Že na začetku leta 1947 je npr. Glušič nekje na varnem v Avstriji pripravil celo osnutek nove ustave...)

Če bi v teku razvoja, ki ga nosi v sebi sam naravni red, s katerim je komunizem v inkompatibilnem nasprotju, kedaj zares prišlo do nekega možnega sodelovanja, tedaj bo le komunizem prisiljen v to, da ne bo več komunizem, ali vsaj ne takšen, kakršen je v praksi sedaj že nad 50 let, in proti kakršnemu je bila edina možna taktika odpor po vzgledu našega naroda izpred 25 let.

Sirc to „takoimenovano inteligenco“ opravičuje s kategorično trditvijo, da se „domobranstvu nikdar ne bi mogel pridružiti.“ Po drugi strani pa niti ne poskuša nakazati krivcev, kaj šele, da bi prav tako odločno odkril, zakaj je do domobranstva sploh prišlo, — če seveda ne gradi na morda zanj samoumevni premisi, da si ga je izmislil gen. Rupnik, ker je pač bil kolaborater...

Ne glede na vrsto epizod, ki jih kar mrgoli v Sirčevih zapiskih, je njegova knjiga tudi na splošno porazno spričevalo tistega dela naše „takoimenovane inteligence“, ki pa bi še danes rada bila jeziček na tehtnici, na katero je vržena najtežja doba naše zgodovine.

Prav zato pa so njegovi zapiski in razmišljanja iz komunističnih ječ tako dragocen dokument, da mu ne bomo mogli nikdar biti zanj dosti hvaležni, ker se bomo k njemu lahko mnogokrat zatekali. Je rezultat osebno zelo grenkega piščevega praktičnega študija komunistične anatomije, spričo katerega dobijo njegove ječe še posebno vrednost. Kljub temu seveda ne bo mogel nikdar preprečiti, da mu nekateri, ki komunizem brez njegovih osebnih izkušenj že od vsega početka poznajo bolj kot on še celo sedaj, ne bodo nikoli zaupali, ali pa ga bodo celo skušali sumničiti z branjem med vrsticami. Kar pa njegovo osebno tragiko, ki jo na več mestih izpričuje celo z zavestjo krivde za smrt lastnega očeta, še bolj poudarja, je to, da bo največ teh prav v domovini, kjer bo knjiga sicer našla najbolj hvaležen krog bralcev.

Mi smo Sircu za knjigo prav posebej hvaležni zato, ker je njeno pazljivo branje najboljša apologija slovenskega domobranstva, kar jih je doslej izšlo, čeprav je pisec z njo zasledoval vse kaj drugega, kot to. Zato jo v zdomstvu mora prebrati in ob njej resno meditirati predvsem vsakdo, ki bi o njegovem poslanstvu in pravilnosti njegove poti morebiti še utegnili dvomiti.

Pi. Ka.

TORONTO, Kanada

13. redni glavni občni zbor ZDSPB-Tabor in tabor 30. in 31. avgusta 1969

Borci iz ZDA in Kanade so se tokrat zbrali v Torontu, da pregledajo bilanco svojega dela v pretekli poslovni dobi in da požive ideje, za katere so padli naši najboljši soborci, naši nepozabni domobranski junaki. Veselo je bilo snidenje in občni zbor je potekal v najlepšem redu in v bratskem duhu.

V zgoščenih poročilih je bilo podano delo, ki ga je opravil glavni odbor. Na vseh področjih, v vseh referatih so bili zaznamovani uspehi. Socialni referat je poročal, da še nikdar popreje ni bilo toliko dohodkov v ta fond, kot ravno v pretekli poslovni dobi. To je znak, da se tako člani, kot slovenska javnost zavedajo važnosti in odgovornosti, ki jo imamo vsi do naših trpinov. Področje tiska in zgodovine je prav tako bilo uspešno v pretekli dobi. Občni zbor se je nadvse pohvalno izrazil o naši lepo urejevani reviji TABOR in nakazal poti, kako revijo v bodoče še bolj materialno in moralno podpreti, da bo to naše glasilo res izraz vseh članov in naš prvi ambasador. Intenzivno aktivnost je organizacija pokazala na zgodovinskem področju, toda od vsega dela je gotovo najmarkantnejši izdaja zvezkov Maticе mrtvih.

Vsa poročila so poudarjala potrebo po intenzivnejšem delovanju proti komunizmu in potrebi, da prav naša organizacije dvigne protikomunistični drapor na najvišji drog med emigracijo.

Duhovni vodja č. g. Gaber nas je opozoril, da živimo v težkih časih in nas pozval k čim večji organizacijski aktivnosti. Delo in molitev sta nujna, ako nočemo utoniti v velikem materialističnem svetu, ki nudi bohotna tla komunizmu, so bile smernice, katere nam je podal naš duhovni vodja. Opozoril nas je na nevarnosti okolja, v katerem živimo, priporočil nam je zavetišče dr. Gregorija Rožmana in potrebo po čim tesnejšem sodelovanju.

Novi predsednik nas je pozval, da na predvečer 25. obletnice vsi kot eden zagrabimo za delo in glasno izpričamo ter živimo za ideje, za katere so padli naši domobranci-mučenci.

Občni zbor je sprejel vrsto predlogov.

Občni zbor je bil končan, toda prijateljski razgovori so se nadaljevali v zgodnje jutro naslednjega dne. V nedeljo, 31. avgusta so borci priredili svoj tabor na cerkveni pristavi v Boltonu pri Torontu. Ob pol dvanajstih je bila sv. maša pred kapelico v ljudskim petjem. Sv. mašo je daroval duhovni vodja Tabora in pri sv. maši tudi pridigal. Poudaril je, da naši padli ne potrebujejo naših molitev, ter nam naročil, da mi molimo k njim, da bi mi mogli vztrajati v težkih dneh, ki so pred nami.

Po skupnem kosilu in prijetnem snidenju z znanci je sledilo kratko zborovanje. Predsednik krajevne organizacije Stane Pleško je v klenih be-

sedah pozdravljal zborovalce in vse, ki so se udeležili tabora, in poudaril važnost ideološke borbe proti komunizmu.

Po glasovih domobranskih pesmi je stopil pred mikrofonski slavnostni govornik dr. Mate Resman. V svojem udarnem govoru je prikazal trpljenje slovenskega naroda skozi vso zgodovino in prikazal višek, ko je naš narod dobil tudi svojo narodno vojsko. Vojska je bila poklana zaradi zvižaje in izdajstva, mi pa smo ostali; zato je naša naloga, da njihov boj nadaljujemo, dokler ne bo naša domovina zopet svobodna.

Končno se je množica povzpela na grič h Križanemu, kjer je duhovni vodja skupaj z borci odpel pete litanije Matere božje in vsem podelil blagoslov.

Slovesnost je bila končana; prijatelji pa so še dolgo kramljali, obujali spomine in delali načrte za bodočnost. Kar niso se mogli ločiti. Nedvomno sta ta tabor in tabor, ki mu je sledil, dala mnogo vzpodbud in navdušenja vsem. Ohranimo to navdušenje in ga gojimo še prav posebno v tem letu, ko stopamo v 25. obletnico največje tragedije v zgodovini slovenskega naroda. Ne bodimo solzavi pri obhajanju teh spominov, kajti naši mučenci so dotrpeli. Oni ne marajo naše solzavosti; hočejo naše odločnosti v borbi za tiste ideale, ki so jim bili toliko vredni, da so zanje umrli brez godrnjanja, ker so vedeli, da to store za Boga — Narod — Domovino.

Pozdravi in sporočila s XIII. glavnega občnega zbora

Z veseljem in zadoščenjem izpolnjujem naročilo občnega zbora, da se vsem članom konzorcija Tabor iskreno zahvalim za njihovo delo in požrtvalnost, ki sta omogočila, da je naša revija to, kar je: v veselje in ponos vsem borcem. Istočasno vam preko vas društvu in vsem borcem posredujem iskrene in bratske pozdrave organizacij na občnem zboru.

Občni zbor je potekal v duhu sloge in s poudarkom, da je nujno, da se še tesneje povežemo med seboj in da visoko dvignemo naš protikomunistični prapor med emigracijo. Veliko je bilo govora o glasilu in o predstojeh 25. obletnici, kot je razvidno iz kratkega poročila, ki je priloženo. Več protikomunistične aktivnosti, dostojna manifestacija 25. obletnice Vetrinja, več skrbi za list, razpis nagradnega tečaja za mladino in pričetek in podpora postopka za beatifikacijo domobranskih mučencev so bile glavne točke debat in vse velikodušno sprejete.

Predložena je bila ena sama lista upravnega odbora, nadzornega odbora in razsodišča. Vsi predlagani so brez obotavljanja kandidature sprejeli in bili tudi soglasno izvoljeni.

Glavni odbor: F. Slak, predsednik; J. Lekan, A. Matičič, podpredsednika; F. Grum in R. Lukež, tajništvo; M. Jakopič, L. Kolman, Z. Novak, tisk in zgodovina; R. Lekšan, B. Pogačnik, blagajna (pom. uprava socialnih r.); F. Mejač, I. Palčič, S. Pleško, odborniki.

Nadzorni odbor: M. Zajec, I. Hočevnar, D. Dimnik.

Razsodišče: M. Resman, M. Mejač, S. Lamovšek.

Prva seja glavnega odbora bo 6. septembra, nakar bo izdelan načrt dela in proslav za 25. obletnico Vetrinja.

Nagradni natečaj

ZDSPB-Tabor razpisuje sledeči nagradni natečaj, ki se ga more udeležiti vsa slovenska mladina, ki živi v zdomstvu in so otroci protikomunističnih staršev, odnosno otroci ideoloških nasprotnikov sedanjega režima v Sloveniji; ki hodijo v šolskem letu 69/70 v višje razrede gimnazije; ki niso starejši od 18 let, ako ne hodijo več v šolo.

Predmet natečaja:

POGLEDI SLOVENSKE MLADINE V SVOBODNEM SVETU NA SODOBNA VPRAŠANJA ZDOMSKE SLOVENIJE

Obseg: ne več kot pet strani pisemskega formata, tipkanih z dvojnim razmakom. Rokopisi so sprejemljivi. Prispjevki morajo biti pisani v slovensščini; vendar slovnične napake ne bodo vplivale na odločitev razsodišča, temveč le idejna vsebina sestavka.

Rok: vsi prispevki morajo biti predloženi do 1. marca 1970 na naslov:
TABOR,
1439 Larchmont Rd.
Cleveland, Ohio 44110,
USA

Prispevki morajo biti predloženi pod šifro. Ovoju naj bo priložen manjši ovoj označen z isto šifro. V tem ovoju naj bo ime udeleženca, starost, šola, ki jo obiskuje, in naslov staršev.

Prispevke bo pregledalo posebno razsodišče, ki ga bo imenoval Glavni odbor in odločitev razsodišča bo dokončna.

Nagrade: 1. nagrada, 100 dol.; 2. nagrada, 50. dol.; 3. nagrada, 30 dol.; 4. nagrada 20 dol.

Rezultati bodo objavljeni 1. aprila 1970.

ZDSPB TABOR si pridržuje pravico do objave vseh (tudi ne nagrajenih) prispevkov.

Buenos Aires. 4. septembra 1946. Iz avtomobila je stopil mož s sivo glavo. Odjeknili so strelji v gramozni jami. Telo se je zgrudilo. Smrtno zadet je omahnil v beli pesek junak, poveljnik slovenskega domobranstva general Leon Rupnik. Končal se je njegov življenjski tek. Umrl je mučeniško, kakor njegovi fantje-domobranci. Šel je k njim; med legijo nesmrtnih junakov, mučenicov, ki so dali svoje življenja za najvišje ideale: **Bog — Narod — Domovina.**

Na južni polobli se prebuja pomlad. Kakor ona kliče po novem življenju, tako naj zagori njegov spomin vsako leto v silnejši ogenj z vsemi borci-junaki, katerih srčna kri je škropila slovensko zemljo; in ta ogenj naj

prižge domovini plamenico svobode, katere ne bo nikoli več mogoče ugasniti in bo sijala, dokler bo Slovenec bival pod Triglavom, dokler se bo čulo žuborenje slovenske besede širom Slovenije.

Dih svežega in jasnega nedeljskega jutra, dne 31. avgusta, je privabil v Slovensko zavetišče škofa dr. Gregorija Rožmana nad 100 bivših borecev s svojimi družinami, da se znova poklonijo velikemu možu, ki je v življenju storil to, kar je v najtežjih dneh slovenskega naroda mogel narediti. Okoli plemenite gospe vdove **Olge Rupnikove**, njenih sinov **gg. Vuka Rupnika** s soprogo, **Evgena Rupnika** s svojo družino in zeta **dr. Stanka Kocipra** so se zbrali preživeli borci iz vseh krajev Slovenije: od sinjega Triglava, preko Dolenjskih goric, vinogradne štajerske do sončnega Primorja. Med nami sta bila tudi zastopnika SIJA Slovenske Svobode **gg. Ruda Jurčec** in **Božo Fink**.

Spominsko proslavo je pričel s sveto mašo društveni kurat č. g. **Guštin Jože**. V svoji pridigi je z jasnimi mislimi poudaril bistvo, pomen in veličino sv. daritve. Nato je pokazal lik človeka generala **Leona Rupnika** v življenju in ga dal za vzgled, kako je treba ljubiti svoj narod. Iz berila in iz evangelija 14. pobinkoštno nedelje je zatem zajemal globoke napotke za naše duhovno življenje, da ostanemo dobri sinovi slovenskega naroda in praktični katoličani v današnjem materialističnem svetu.

Po sv. maši je starešina **Ivan Korošec** pozdravil vse navzoče, posebno še gospo **Olgo Rupnikovo**, kateri sta nato izročila člana društva **gg. Marijan Amon** in **Janez Šušteršič** slovenski šopek rdečih nageljnev ovit s slovensko trobojnico.

Recitacijo „Zasuta usta“ pesnika-domobranca **Franceta Balantiča** je podal oderski igralec **g. Janez Perharič**. Za njim je prebral režiser in priznani oderski igralec **g. Janez Špeh Ivana Cankarja** črtico: Četrta postaja.

Slavnostni govor je imel prof. dr. **Srečko Baraga**. Zaradi tehtnosti in mnogih zgodovinskih podatkov smo celotni govor objavili v prejšnji številki revije.

Berazateški slavčki (oktet) so pod vodstvom odličnega pevovodje, mojstra **g. Jožeta Omahna** zapeli 4 slovenske narodne pesmi: Slovenska zemlja, zemlja krasna, Tam na vrtni gredi, Vetrič tiho čez gore gre in Prelepa Gorenjska. Ubranost mladih glasov in poezija melodije je prevzela vse navzoče. Vsi pa smo čutili in videli, da slovenska mladina na tujih tleh še goji slovensko pesem in jo pod vodstvom **g. J. Omahna** sedaj posreduje s samostojnimi koncerti po vseh slovenskih središčih v velikem Buenos Airesu.

Proslavo je zaključil starešina **Ivan Korošec** s pesmijo: Oče, mati, bratje in sestre... katero so peli vsi navzoči. Nato je povabil vse na skupni asado, kateri se je že pekel pod skrbnim vodstvom priznanega specialista **g. Pavleta Čibeja**. Ob dobro obloženih mizah je družba znova oživila. Stari znanci so obujali spomine na vojaške borbe ter preživete dni revolucije in trpljenja.

Toplo popoldansko sonce je ogrevalo zavetišče. Čas je prehitro bežal in znova se je bilo treba posloviti. Vsi, kateri so odhajali, so bili enih misli. Na skorajšnje svidenje na tem prijetnem kraju.

JUNAKI KRIŽKE VASI

(Nadaljevanje)

21. junija je bil Meničaninov bataljon pri Radahovi vasi na poti v akcijo proti Primskovem. Ko je bil obveščen, da je napadena Stična, se je vrnil in vodil ostre boje na področju Drage, kjer so domobranci našli mimogrede 25 padlih partizanov. Tam je v dvoboju z domobranskim podnarednikom **Lojzeto Pograjcem** iz Dobrniča padel visoko odlikovani partizanski poveljnik bataljona.

Ko je Meničaninov bataljon razbil partizane pri Dragi, je šel proti Višnji gori. Tam pa so jih domobranci iz starega gradu začeli obdelovati s težkimi strojnimi, misleč, da so partizani. Bataljon se je zato umaknil na Dobravo in šele 22. zvečer prišel v Višnjo goro.

Nujno je, da borci tega bataljona opišejo te boje; saj jih je še nekaj živih med nami.

„Ko bi mi vedeli, da ste napadani, ne bi bilo nobenega izpada,“ so nam trdili preizkušeni borci tedaj najbolj bojevitega bataljona.

S prihodom pomoči je na gradu zaorila domobranska pesem. Pogrešanim šestim domobrancem je bila v duševno oporo... Bili so skriti v grmovju med partizani, ki so se stalno menjavali. Ej, ko bi rdeči vedeli, da so imeli šest domobrancev med seboj?!

V noči od 22. na 23. junij so se rdeči umaknili celit svoje rane v Sardinjo vas pri Žužemberku, kamor so jim sledili domobranci Meničaninovega bataljona.

23. junija je šel Meničaninov bataljon v Križko vas. Naša četa je šla čez Peščenik v smeri proti Grosuplju in nato po gozdu v Križko vas. Partizanom se je tako mudilo, da niso pobrali niti telefonske žice, s katero so bili povezani. Vaščani v Križki vasi so nas začudeno gledali; kot da smo vstali iz grobov. Partizani so jim namreč pripovedovali, da so nas vse pobili.

Pri terencu Jamniku, ki je po našem umiku že popravljaval streho na hiši, so bili zelo v strahu. Edino, kar se je Jamniku zgodilo, je bilo to, da smo mu zaplenili tele za četno kuhinjo. Pa še to je bilo preveč! O tej „kričavi“ rdečemu funkcionarju so takoj zvedeli gospodje v Ljubljani in domobranci smo morali iz svojih žepov zbrati denar in plačati komunističnemu funkcionarju zaplenjeno tele. To je bila najhujša moralna klofuta za vse nas, ki so nam partizani do golega izropali naše domove in mnoge še požgali. (Npr. Dobrava pri Dobrniču.)

Tedaj tega nismo mogli razumeti; danes pa se nam marsikaj svita.

Dva poveljnika čet tedanjega Višnjegorskega bataljona živita v domovini. (Ne naše čete.) Eden je bil poveljnik bataljona VS na Zapotoku (sept. 1943) organizator domobranstva v Trebnjem (okt. 1943). Bil je obsojen na 14 let zapora. Drugi je bil v Vetrinju in je samo nekaj mesecev

po pokolju domobrancev — tudi njemu podrejenih — sam šel prostovoljno v Slovenijo, kjer je po trditvi njegovega ordonanca F. M. takoj dobil službo učitelja na Vrhniki, ne da bi sploh bil postavljen pred sodišče.

Kako je mogoče, da v Ljubljani niso zvedeli, da smo bili napadeni, in bi nam poslali pomoč? Prav tako niso vedeli, da smo izgubili vso opremo, da bi nam dali drugo. — Vedeli pa so — za zaplenjeno tele...

Na položaju v Križki vasi je ostalo sedem mrtvih domobrancev. Umrla sta tudi dva ranjenca. 14 jih je bilo ranjenih, eden pa zajet.

Vaščani so nam pripovedovali kako je bilo po našem izpadu. Ko nas partizani niso dobili živih, so se spravili nad mrtve. Streljali so v mrtva trupla, tolkli po njih s koli in puškinimi kopiti, brcali s čevlji in uganjali še hujše, za civilizirane ljudi nemogoče surovosti. Nad to podivjanostjo starih španskih horcev so se posebno zgražali prav OF-arji; najbolj seveda tista inteligentna OF-arka, ki je največ pripomogla k njihovi zmagi...

Nato so mrtve domobrance pobrali in jih odpeljali v gozd pri Novi vasi za pokop. Po vasi pa so govorili, da bodo grob podminirali, ker jih bodo „beli“ gotovo izkopali...! Stari mežnar jim je rekel: „To ni prav! Vsaj mrtve pustite pri miru!“ Za njegovo nezaželjeno pripombo so ga tako pretepli, da je bil ves črn. Mislili so ga ubiti, pa je to menda preprečil Jamnik.

Ujetega domobranca Toneta Tomšiča so zasliševali in pretepali. Obsodba je bila vsakomur znana: Smrt! Bil je ranjen v roko. Moral se je sleči, da je bil samo v spodnjih hlačah, tako so udarci boljše „zalegli“. Pri pretepanju so se posebno odlikovale „tovarišice“; in stari borci. Rdeča raja je stala ob strani; v njih očeh je bilo sočutje.

Ko so se „tovariši“ naveličali pretepati, je Tone dobil lopato da si skoplje grob. Zemlja v gozdu je bila trda, Tonetu pa čisto vseeno kako globoko ga bodo zasuli. Po pedenj globoki jami je rekel: „Za mene je dovolj globoka; če me nočete zasuti, me pa pustite pri vrhu...“

„Tovariši“ so bili s predlogom zadovoljni. Partizan s puško Mauser mu je stopil za hrbet. Nastavil mu je cev na tilnik in sprožil. Naboj pa ni vžgal.

V tem trenutku se je Tone pognal izpred groba z vso silo v dolino. Vsi klici so ga samo še bolj poganjali. Krogle so klestile veje in metale zemljo okrog njega. Bežal je za življenje! Pri Veliki loki je pritekel v samih spodnjih hlačah k domobrancem iz Grosuplja.

Potem se je javil v Ljubljani na domobranski intendantci za novo uniformo. Gospod, ki je bil tam v službi se je norčeval iz njega: „Kakšen vojak si, da si uniformo izgubil...?“

Domobranske uniforme ni dobil. Prejel je italijansko, h kateri si je dal narediti „šajkačo“. Tako se je ločil od nas vseh, ker je imel srečo in pogum, da se je rešil.

Vprašanje je, ali bi se tisti šaljivi gospod na intendantci v položaju, kot je bil Tomšič, rešil brez uniforme, ali celo brez glave?...

Ko sva se nekaj mesecev pozneje s Tonetom srečala in mi je pripove-

doval to sramotno resnico, je še dodal: „Florijan, naša stvar je izgubljena... Gada pobijamo pri repu... Še predno mu bomo prišli do glave, nas bo smrtno pičil...“

Tone je bil vrnjen iz Vetrinja. Kje so ga ubili, ne vem. Prepričan pa sem, da ni poiskoval več bežati... Čemu še eno razočaranje...?

Tone je bil prej pri Vaški straži. V času nemške ofenzive je bil v skupini 5 skrivačev pred partizani, od katerih so Nemci na domačem kozoletu obesili tri brate Mežane, dočim so Toneta Tomšiča in njegovega brata Tineta pustili živeti. Ta dva, oba domobranca, so po vojni pobili komunisti.

Imen vseh padlih v Križki vasi ne vem več. Spominjam pa se še sledečih:

Slavko Štravs, begunec iz Štajerske; družina je bivala v Trebči vasi pri Žužemberku (20 let); Matija Legan (Žnidarjev) iz vasi Reber pri Žužemberku (19 let); Turk izpod Gorjancev, Dolž ali Zajčji vrh (okrog 18 let); Lojze Cafuta, iz Ljubljane, podnarednik, vodnik 1. voda (19 let); Lojze Pečolj (24. četa) doma iz Trebnjega.

Pri staronaseljeniški družini v Kanadi, kjer je bil gospod navdušen stalinist, sem dostikrat prišel v ostro debato. Ob nekem pogovoru mi je pripovedovala njegova žena, da so domobranci ubili Štravsovega sina.

„Kje pa ste zopet to laž pobrali?“, sem se zanimal.

Žena je trdila, da je to videla napisano v slovenskem listu iz Združenih držav. „Tudi njegov oče je pisal znancu, da je bil sin ubit,“ je podprla svojo trditve.

„Je oče napisal, da so ga ubili domobranci?“ sem hotel ugotoviti.

„Ne; tega ni trdil.“

„S to stvarjo je takole...“ sem začel pripovedovati.

Mož je pazljivo sledil mojemu pripovedovanju in končno samo dodal: „Če si bil tam in ti praviš, da je bilo tako, potem je tako pač moralo biti...“

24. junija popoldne je bil bataljonski zbor za novo akcijo.

Poveljnik bataljona Stamenković je odbral skupino okrog 50 domobrancev, v katere sestav so prišle 1. in 2. desetina tretjega voda 63. čete z vodnikom Janezom Muhičem. Vsaka desetina je imela lahko strojnico. Dobili smo še eno težko strojnico več bomb in nekaj brzostrelk.

Ocepili smo se od bataljona. Vodil nas je sam bataljonski poveljnik. Po gozdovih smo previdno obšli vas Zavrtača ter med njo in vasjo Vrhe nad Krko prišli pod Sv. Duh. Povelje je bilo: stroga tišina.

Tik pod Sv. Duhom je stotnik obstal; znak roke je kazal — mir. Nekaj metrov pred nami je po grmovju tekel sklonjen partizan. Nosil je klobuk. Ni nas opazil. Ko je odšel, smo se previdno približali čistini. Na griču ni bilo ne partizanov ne običajne zasede. Tu so namreč bile vedno borbe, ki jih vseh niti ne omenjam.

Hitro smo zasedli položaj. Naši dve desetini sta bili v najbolj kritičnem položaju. Zasedli smo višino, s katere smo obvladali vzhodno stran in položaj na obeh straneh griča. Komaj smo bili razporejeni, že so se pri-

kazali partizani, ki so opazili, da je nekdo pri Sv. Duhu; niso pa vedeli, kdo je.

Iz smeri od Vrhov so se prikazali štirje partizani v domobranskih plaščih (ob koncu junija!) in začeli klicati, kdo je gori. Domobranec s strojnico je dobro pomeril in rafal je opravil svoje. To je bil dovolj jasen znak da smo mi.

Partizani so začeli streljati, niso pa upali jurišati. Nenadoma so nas začeli obmetavati z minami. Mina iz težkega minometalca je padla poleg poveljnika in ga vrgla ob tla ranjen pa ni bil. Poleg težkih so imeli še več lahkih minometalcev, tako da je bilo obstreljevanje tako majhnega prostora vražje nevarno. Fantje iz ostalih čet, ki v takem ognju še niso bili, so zapustili položaje in zbežali v cerkev. Stotnik je kričal, Muhič prav tako; oba pa sta jih podila ven na položaj. Mi iz naših dveh desetih, ki nismo vedeli, da smo sami na položaju, pa smo pošiljali Muhiča k vragu, čemu se „dere“, ko partizani poslušajo. Končno smo opazili, da so fantje tekli nazaj na položaj.

Ker partizani nas niso napadali, pa tudi videli nismo dosti, smo streljanje omejili do skrajnosti, da ne izdamo svojega položaja.

Partizanski minometalec je začel iskati svojo tarčo. Očitno se je na svoj posel razumel. Naglo smo spremenili svoj položaj. Jeraj je štel: „Ta je za naju...“ Pograbil je strojnico, jaz pa zaboj za municijo. Skočila sva nekaj metrov nazaj. On je stisnil glavo za kamen, jaz sem si jo pokril z zabojem. Mina je padla točno na najino prejšnje mesto...

S svojega položaja smo imeli krasen razgled po okolici. Tako smo videli, da nas obkoljujejo. Bilo jih je mnogo. Imeli so tudi mule. Začelo nas je skrbeti. Pa smo zvedeli, da gre za nami bataljon, mi smo samo zasedli višino pred njimi.

Partizani so mislili, da nas imajo v pesti, pa smo bili mi samo njihova vaba.

Nenadoma je doli pod hribom strašno zavrelo. Bataljon je prišel partizanom v hrbet. Razvnel se je hud boj, v katerem je padlo okrog 40 partizanov. Domobranci so imeli dva mrtva in nekaj ranjenih.

Po prihodu bataljona k Sv. Duhu je nastala tišina. Razbiti partizani so se začeli zbirati. Noč se je naglo bližala. V največji tišini smo se umaknili. Bili smo oddeljeni za zaščitnico.

Ko smo ob umiku prišli že do Nove vasi, kjer smo dobili vozove za mrtva in ranjene, so šele partizani spoznali, da ni nikogar več pri Sv. Duhu. Postavili so težke strojnice v zvonik in nas začeli obstreljevati. Razdalja je bila okrog enega kilometra in se zato skraja nismo dosti zmenili zanje, čeprav smo slišali kričanje, iz katerega smo sklepali, da gredo za nami. Šele ko je bil ranjen podčastnik iz 24. čete, je stotnik dal zopet povelje: „63. četa na položaj za zaščito umika! Ko odide glavnina, potem se šele umaknete!“

Partizani so nas dobro odbelovali od Sv. Duha; za nami se pa niso upali. Ob robu gozda smo se počasi umikali za glavnino.

25. junija je imela patrolja pri Sv. Duhu zopet spopad; pa so jo partizani z manjšimi izgubami hitro pobrali.

26. junija smo v gozdu nedaleč od Nove vasi izkopali po partizanih pokopane domobrnce iz Kriške vasi. Še prej so naši pionirji z aparati za iskanje min preiskali, če so bili podminirani. Grob ni bil podminiran. Trupla pa so bila tako zmaličena, da jih je bilo zelo težko spoznati. Ta barbarizem nad mrtvimi prav gotovo ni pomirjevalno vplival na preživele soborce. Pokopali smo jih na Višnjegorskem pokopališču.

28. junija smo odšli v akcijo na Ilovo goro. Pod vasjo smo se ustavili in naš vodnik je dobil povelje, da pošlje izvidnico.

Za izvidnico smo bili oddeljeni trije, za vodjo patrole pa stari borec štarskega bataljona, vsem tako priljubljen desetar brez čina, France štancar iz Št. Ruperta. Z njim smo se počutili zelo varne zaradi njegove izredne borbenosti in previdnosti. France nas je vodil tako odlično, da smo prišli do kmeta, ki je kosil za vasjo, pa nas ni niti opazil.

(Sledi)

PREKLETO ŽALOSTNO . . .

Pod gornjim naslovom je Dolenjski list v domovini prinesel sledeči dopis, ki ga ponatiskujemo dobesedno. — Op. ur.

Kriminalka z epilgom: storilec neznan.

Čas dogajanja: 23. maj ob 20. uri v Domu kulture v Novem mestu.

Predigra: enkrat v mesecu maju...

Rečeno je, naj se proslava, ki je bila v počastitev 50. obletnice ZKJ, SKOJA in Zveze sindikalistov, ponovi še v počastitev DNEVA MLADOSTI, naj mladina spozna zgodovino vseh treh tako pomembnih činiteljev naše zgodovine... Rečeno — storjeno...

V počastitev dneva mladosti: — na odru 99 pevcev, glasbenikov in recitatorjev.

V dvorani 83 (prešetih) poslušalcev: 60 iz dijaškega doma v šmihelu, 2 ljubki „inozemki“ iz Metlike in 21 raznih (mladih), ki ob INTERNACIONALI mirno sedijo in vstanejo približno šele pri „zadnjem zlogu“!

Ob koncu se jeza 99 izvajalcev ne utiša. Ob aplavzu 83 poslušalcev in sprašuje: Kje je mladina, ki ji je bila proslava namenjena, Kdo je obvestil mladino in kako jo je obvestil, da je ni bilo na svečanost za Dan mladosti?

Zakaj užaloščeni dopisnik ni vprašal nas, kje je mladina? Mi natančno vemo... — Op. ur.

V prejšnji številki smo povedali, kaj je homeopatija. Nismo pa povedali, da homeopatije ogromna večina zdravnikov ne prizna, oziroma ima o njej slabo mnenje. Danes navajamo anekdoto slavnega dunajskega kirurga, prof. dr. Theodora Billrotha, specialista za operacije želodca (1829—94), ki se je nekoč pri nekem veselem omizju na vprašanje, kaj je bistvo homeopatije, izrazil duhovito takole:

Vzemi dva sestradana goloba in jih na kuhinjskem oknu obesi tako, da bo njih senca padala na posodo, napolnjeno z vodo, katero potem pa 10 ur prav počasi kuhaj, od tega daj bolniku vsakih 14 dni, za okrepitev v kozarec vode eno kapljico. To, gospoda moja, je homeopatija.“ (dr. xy)

— . —

Dve bridki zgodovinski priznanji.

Maja 1940 je Hitler, ko je bil že osvojil Norveško, Dansko, Holandsko in Belgijo, bliskovito napadel Francijo. In že po šestih dnevih boja je francoski ministrski predsednik Paul Reynaud sporočil po telefonu Churchillu v London:

„Nous sommes battus“ (Mi smo poraženi).

Dne 3. junija 1940 se je začela bitka ob reki Somme, ki se je končala s francoskim porazom in general Weygand je odgovoril nemirnemu in obupanemu generalu De Gaulle:

„Mon ami, c'est fini“ (Priatelj, to je konec).

— . —

Popolnoma drugače je pa odgovoril pokojni župnik Škulj nekemu duhovniku dne 7. maja 1945.

Ko je lezla skupina beguncev, ki jo je vodil župnik Škulj, v hrib proti prelazu na Ljubelju, se je neki župnik, že precej utrujen, obrnil proti gospodu Škulju in mu rekel: „Ne vem, zakaj pravzaprav bežimo, saj jaz nisem nikomur nič slabega naredil.“ „Tako?“ se je začudil župnik Škulj. „Jaz pa toliko, da bi bile zame še “gavage” premalo.“

— . —

Ljubljanska univerza slavi letos petdesetletnico svoje ustanovitve. Nekateri profesorji so bili takrat še precej mladi ko so bili imenovani za redne profesorje, in slušatelji marsikaterega profesorja niso osebno dobro poznali. Tako se je nekoč pripetilo slavnemu profesorju, dr. Franu Ramovšu (1890—1952), ki je bil zelo šibke postave in zelo mladostnega izgleda, da se

mu je pridružil na stopnicah neki slušatelj, ki je najbrže poredkoma hodil na univerzo, in ga vprašal:

„Ali greš ti tudi Ramovša poslušat?“

„Tudi,“ odgovori prof. Ramovš.

„Veš saj jaz ga ne bom poslušal grem samo po njegov podpis,“ je nadaljeval slušatelj.

„Imaš prav,“ pristavi prof. Ramovš.

In potem sta skupaj korakala do predavalnice. Tam pa spusti Ramovš naprej slušatelja v dvorano, zatem pa vstopi še on in gre kar za kateder, se obrne in pravi:

„No, gospod, pridite po podpis, da se ne boste dolgočasili med predavanjem.“

Slušatelj je kar okamenel od sramu in se ni premaknil z mesta. (dr. a. p.)

— . —

Spominski dnevi slovenske politične emigracije.

Nekateri politiki v emigraciji bi radi vkljub zgodovinskim dejstvom vrinili v tradicijo praznovanja državnih in narodnih praznikov tudi 29. oktober. Žal, pa moramo ugotoviti, da smo Slovenci javno in množično praznovali 29. oktober kot dan narodne osvoboditve samo leta 1918, potem pa nikdar več.

Morali pa smo uradno in javno praznovati 1. december, dan Sv. Save, pozneje še dan Strosmajerja in Vidov dan. Pač pa dopuščamo možnost, da je 29. oktober: „V slovenskih srcih ostal osvetlen“ in „...v dušah Slovencev vedno ostal živ praznik...“ in nič več.

Noben emigrant se pa ne vpraša, kdaj se je rodila emigracija. Slovenska politična emigracija je nastala dne 6. maja 1945 točno ob 12, ko je prva organizirana skupina, ki je štela čez dva tisoč petsto umikajočih se Slovencev — pod vodstvom begunskega odbora — vkorakala v ljubeljski predor in ga v temi zapustila ob dvanajstih in petnajst minut, kajti nihče ni imel električne svetilke ne nobene sveče pri sebi.

Potem bi bilo dobro, da ne bi pozabili, dne 10. maja 1945, ko se je ta še številčno pomnožena skupina na 52 vojaških kamionih točno ob 10 srečno odpeljala iz Beljaka v Udine, ker sicer bi tudi tej skupini grozila izročitev Jugoslaviji.

Praznovati bi morali kot splošno narodno žalost 5 dni, od 27. maja do 31. maja, ko so izročali Angleži na Koroškem domobrance Titovcem, potem 24. september kot dan ustanovitve slovenskega domobranstva, medtem, ko se že več ali manj složno spominjamo poraza na Turjaku, v Grčaricah in v Grahovem.

Vsekakor ne smemo pozabiti 31. decembra 1947, ko je odplula prva Santa Cruz iz Neaplja, ali pa 21. januarja 1948, ko je priplula v Buenos Aires.

Morda bi bilo spodobno in primerno slovenski politični emigraciji, da bi se spomnila če že ne drugače, pa vsaj s kozarcem dobre kapljice, dneva, ko je prvi slovenski politični emigrant našel svoje družinsko, lepo, udobno, zdravo in poceni stanovanje, brez jamščine seveda. Šele tako bomo s spominskimi dnevi „colectivo completo“.

ZA BELEŽNICO

Smo vredni?

V Siju (leto I, št. 10) z dne 15. IX. 1969 je prof. Alojzij Geržinič zapisal v uvodniku besede, o katerih moramo resno premišljevati in si jih neizbrisno zapisati v spomin kot nenehno svarilo:

Tako kot posamezniki, imajo tudi narodi neponovljive usode. Položaj slovenskega naroda je enkratno, edinstveno. Sedanji trenutek je plod stoletij, kombinacija notranjih sil in zunanje pritiska. Tisto, kar je predvsem odvisno od nas, so notranje sile: odpornost, volja do življenja, vera v poslanstvo, notranja svoboda in neupogljiva volja po politični svobodi vsega naroda, oživljajoče upanje na dosego skupnih pravičnih ciljev. V teh stvareh si moramo izprositi razsvetljenja in milosti — s spokorno ponižnostjo, pa tudi z zaupnostjo božjih otrok, božje slovenske družine. Oči nam odpira vestno poglobljanje v lastno preteklost in spoštljiv študij naših vidcev. Vredno se je zamisliti nad idejami zadnjega odstavka Prijateljevega eseja Domovina, glej umetnik! (v Cankarjevem zborniku 1921). „O našem prerano umrlem Cankarju bi se moglo reči, da je sicer odšel od nas telesno, a zapustil nam je kakor Kristus Veroniki dragocen prtljig in v njem odtisnjeno razbičano sliko svojo, ki je obenem nekdanja tragična slika genija naroda, ki je bil še suženj. Brezuspšno bi bilo razlagati to sliko. Tu ne gre za umevanje ali neumevanje. Umetnine in umetniki zahtevajo doživetja. Cankarja doživeti ni mogla nesvobodna domovina, zato zanjo skoraj nikdar ni bil duševno živ.“ Koliko nam je Cankar danes živ, koliko rojakom v spet nesvobodni domovini? Koliko nam je živ Prešeren, Mahnič, Krek, Korošec, kaj črpamo iz Slomška in Barage, kaj nam govore Rožman, Ehrlich, Rupnik, Velikonja kako živi v nas dvanajst tisoč pobitih? Ali so nešteti kilometri naših begunskih potov plodno vdeleni v našo duhovno geografijo? Čas zori. Paznemu očesu je viden sij svobode. Ali jo bomo vredni? Vredni jo bomo, če se zavedamo, da je to naša pravica; če to pravico razglašamo in terjamo; če sebe in druge pripravljamo na veliki trenutek — to je.

če trezno in trdo delamo; vse to pa predpostavlja, da to veliko idejo poznamo in priznamo, da jo vedno globlje razumemo, da jo vzljubimo z vsem bitjem.

Tema za razmišljanje:

Ni vedno odvisno od nas, da bi uspeh dosegli; kar pa je odvisno samo od nas, je to, da uspeh zaslužimo.

Joseph Addison

IZ PISEM

Buenos Aires, septembra 1969

Ob priliki ene izmed spominskih proslav ob obletnici smrti gen. Rupnika mi je vzbudil pozornost pobič, ki je imel na prsni žep temnomodrega blazerja prišit znak z domobranskim grbom, v katerem so bile uvezane tudi začetnice B — N — D. Ker me pobič gotovo ni poznal, sem se naredil nevednega in pristopil: „Od katerega kolegija pa je tale grb,“ sem povprašal. Pobič me je najprej začudeno pogledal. V njegovih očeh je bil kar prezir. „To ni od nobenega kolegija,“ je skoraj revsnil. „Pa te črke,“ sem še silil vanj. „Bog — Narod — Domovina! — Grb pa domobranski,“ se je z vidnim občutkom gnusa obrnil od mene. Hvala Bogu! Tako ni videl dražeče vlage, ki mi je v hipu zameglila oči. To je bila zame po sedaj že skoraj 25-letnem zdomstvu najbolj veličastna in dirljiva počastitev naših mrtvih junakov. Pišem vam o tem drobcenem, pa obenem tako mogočnem dogodku, ker bi s tem rad izrazil svoje doživete čestitke in zahvalo neznanemu pobiču in njegovim staršem. Prav tako pa naj služi za opomin vsem tistim, ki tako radi tarnajo nad današnjo mladino. Naši otroci so takšni, kakršni smo mi; in kakršne zato zaslužimo.

Lepo pozdravljam

Dr. S. K.

Trst, september 1969

Vaša zamisel, da je treba novi naraščaj seznanjati z objektivno resnico, je popolnoma pravilna in pri današnjem stanju edino umestna in koristna. Žal, da v Trstu, kamor dnevno prihaja na tisoče Slovencev, TABORA ni mogoče najti. Tu se po nekaterih kioskih prodajajo vse vrste tuje literature; toda kjerkoli sem zaradi radovednosti vprašal, Tabora niso imeli. Nič ne mislite na to, da bi organizirali to zadevo? Ljudje bi revijo požirali in bi je tako po čisto legalni poti prišlo največ v domovino...

Iskrene in prijateljske pozdrave

—čev.

Avstrija, 18. junija 1969

Spoštovani!

Odkar je umrl g. svétnik škulj, nisem več dobil nobene številke domobranskega glasila; tudi obvestila ne, da več ne izhaja.

Zato sem bil pa toliko bolj presenečen, ko sem prišel v Severno Ameriko in mi je prišlo v roke vaše glasilo Tabor. Revija je res lepa in nad vse zanimiva. Častitam urednikom in izdajateljem! Takoj se naročam na za zgodovino tako res potrebno glasilo. Pošljite mi tudi vse dosedaj izišle številke, da mi nobene ne manjka.

Priložite mi tudi oba zvezka „Matice mrtvih“; seveda se priporočam tudi za naslednje zvezke, kadar izidejo. Morda k tem zvezkom še jaz kaj dodam.

Najlepše domače pozdrave!

[Vaš prijatelj

5. septembra 1969

Revija mi ugaja. Zasedil sem pa v njej (mislim, da je bilo v predzadnji številki v članku o gorenjskih domobranci), da je bila Gorenjska že leta 1941 priključena Reichu, kar pa po mojem ni točno; pač pa je bila priključena v jeseni leta 1942. Bil sem tista leta v Kranju, stanoval sem na Mestnem trgu nasproti občine, ko je bila slovesnost priključitve z vsem nemškim vojaškim pompom, z govorom nemškega gauleiterja Rainerja iz Celovca, ki nam je „velikodušno“ govoril, dal iste pravice kot so jih imeli Nemci, in logično tudi iste dolžnosti — vojaško obveznost. Po tem datumu so nam šele ukinili policijsko uro in šele potem smo dobili osebne izkaznice.

To Vam pišem v toliko, da ne bi trpel članek zaradi netočnih zgodovinskih podatkov.

Lepo pozdravljeni!

J. A.

Buenos Aires, 15. septembra 1969

Spoštovani gospod predsednik!

V zadnji številki „Tabora“ je bil priobčen odgovor SKA na članek dr. Kocipra v prejšnji številki. Odgovor nosi podpis g. dr. Brumna, člana našega odbora. Toda odgovornost za odgovor nosi ves odbor, ne samo eden določen član, ter bi zato želeli — ne da bi Vam predpisovali kakšno formulo —, da bi v tem smislu popravili omenjeni nesporazum.

Hvaležni za popravek Vas pozdravljamo

Slovenska kulturna akcija

Ob zaključku številke smo prejeli iz Združenih držav žalostno novico, da je umrla mati našega dolgoletnega Zvezinega predsednika in sedanjega tajnika, soborca Franceta Gruma. Našemu neumorno delavnemu soborcu izražamo globoko doživeto sožalje.

DAROVALI SO:

ZA ZAVETIŠČE (v pesih)

Društveni kurat č. g. Jože Guštin, cerkveno nabirko pri sv. maši za pok. generalom L. Rupnikom 31. 8. 69	5.049.—
DSB Tabor, Argentina, čisti dobiček pri spominski proslavi v v slovenskem zavetišču 31. 8. 69	23.300.—
Ga. Vida Tomšič, R. Mejía, je izročila po naročilu sorodnikov iz domovine od obletnici smrti pok. g. Pirnat	8.500.—
Slovenska Beseda, San Martin, je po sklepu odbora prenesla svojo vlogo pri Slovenski hranilnici Sloga za zavetišče	20.400.—
Prijateljska večerja, ki jo je priredil pripravljalni odbor zavetišča dne 6. septembra 1969 v Našem domu v San Justu ..	156.595.—

TISKOVNI SKLAD V ARGENTINI

Janez šest, Capital	1.300 \$
N. N., Munro	300 \$
N. N., Ramos Mejía	300 \$

Štefančičeva mama	3.—
Dr. Vovk Vinko	0.64
Dular Milan	10.—
Petrič John	5.—
Ga. Krampelj	2.—
Mrak Štanko, Chicago DDD	2.50
Glušič Andrej, Arlington ...	6.50
Prah Tone, Milwaukee	3.—
Korat Rudi, Milwaukee	3.—
Skupaj USA dolarjev ...	903.14

ZA INVALIDSKI SKLAD ZDSPB TABOR

darovano od 3. 2. do 18. 8. 1969
(vdolarjih)

Martinčič Emily, Barberton	1.50
Ob priliki spomladanske prireditve darovali iz Clevelanda dr. Lukež Franc	20.—
Dular Milan	4.—
Varšek Janez	10.—
Lobe Berta	5.—
Rupnik Franček	5.—
Končar Cveto	4.50
Boh Miro	5.—
DSPB Tabor, Cleveland, od spomladanske prireditve	800.—
N. N., Cleveland	2.—
Petrič Lojze	2.—
Zevnik Frank	0.50
Pičman Janez	5.—

Zakrajšek Ivan, Toronto ..	5.—
Kraljič Fran, Toronto	5.—
člani iz Batawe, Kanada	
Klemenčič Stane	5.—
Košir Franc	2.—
Trček Ivan	2.—
Medved Vencelj	2.—
Zalešak Marija	1.—
Medved Ivo	2.—
DSPB Tabor Toronto od spomladanske proslave	39.—
Pokojni član Janez Mehle, Toronto, je v oporoki zapustil Invalid. skladu ..	300.—
Skupaj kanadskih dol.	363.—

Pripravljalni odbor Slovenskega zavetišča obvešča vse člane, dobrotnike, prijatelje in vse Slovence, da se bomo dostojno spomnili našega škofa-vidca-mučenca

dr. Gregorija Rožmana

ob desetletnici njegove smrti.

Kraj, čas in spored spominske proslave bomo objavili v dnevnem slovenskem časopisju.

Pripravljalni odbor za Slovensko zavetišče

VSEBINA

La infiltración comunista	257
Komunisti (F. G.)	258
Domobranski sanitetni vlak (Dr. V. Meršol)	260
Študentovski nemiri (e. m.)	267
Laž ima kratke pete (F. Lampič-	269
Slovenskemu komunistu (A. Potokar)	272
Mnenja in vrenja	273
Iz društev	275
Junaki Križke vasi	279
Zanimivi paberki	284
Za beležnico	286
Iz pisem	287
Darovali so	III

Correo
Argentino
Sucursal
Villa Mañera
(B. A.)

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3123

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 2619